

Kommunala pensionärsrådet (KPR)

Datum	2020-09-17
Tid	Kl. 09.00 – 11.05
Plats	Distanssammanträde
Justering av protokoll	Justerare är ordförande Niklas Säwén och Stefan Aronson.

Närvarande

Eila Nilsson	Finska föreningen
Kjell Olofsson	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Aagoth Lögdahl	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Stefan Aronson	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Berit Andersson	RPG, Riksförbundet Pensionärs Gemenskap
Lars-Göran Brandhammar	SPF, Sveriges pensionärsförbund
Margret Bergström	SPF, Sveriges pensionärsförbund

Niklas Säwén (<i>ordf.</i>)	(S) kommunstyrelsen
Christina Nordenö	(S) kommunstyrelsen
Niklas Evaldsson	(V) kommunstyrelsen
Catrin Eliasson	(L) kommunstyrelsen
Åsa Ulander	(S) kommunstyrelsen
Tom Emanuelz	(M) kommunstyrelsen
Caroline Grafström	kommunsekreterare

Inbjudna

Peder Björk (S)	ordförande kommunstyrelsen
Annika Backström	tf. förvaltningsdirektör, vård- och omsorgsförvaltningen
Maria Strådalen	ekonom, vård- och omsorgsförvaltningen
Helén Lundahl	kollektivtrafikstrateg, kommunstyrelsekontoret
Ida Sundberg	utredare, kommunstyrelsekontoret

1 Mötets öppnande

Ordförande Niklas Säwén öppnar mötet och hälsar alla välkomna.

2 Val av justerare

Att jämte ordföranden justera protokollet väljs Stefan Aronson.

3 Dagordning

Dagordningen godkänns med justeringen att två övriga frågor läggs till angående seniordagen och statliga bidrag för byggande av äldreboenden.

4 Föregående protokoll

Läggs med godkännande till handlingarna.

5 Det fortsatta arbetet med kommunens kostnadsreduceringar

Kommunstyrelsens ordförande **Peder Björk (S)** inleder med att tacka för pensionärsrådets engagemang och inspel kopplat till budgeten och menar att det är mycket värdefullt att få andra perspektiv i det arbetet. Partierna presenterade sina respektive budgetförslag i juni och kommunfullmäktige antog då majoritetens budget. Mål och resursplanen (MRP) gäller 2021-2022 med plan för 2023 och 2024 och lägger fast ramar för de olika nämnderna samt anger inriktning för verksamheten. Peder berättar om processen efter kommunfullmäktiges beslut. Nu under hösten pågår det ett arbete i nämnder och bolag att ta fram verksamhetsplaner utifrån kommunfullmäktiges ramar. Då kommer det bli mer konkret vad som ska ske i respektive verksamhet och det görs en långsiktig plan för de kostnadsreduceringar som ska genomföras under 2022-2024.

Peder berättar att kommunfullmäktige upphävde samtliga års investeringsbeslut i samband med beslut om ny MRP. Det gäller framförallt investeringar som planerats men inte genomförts och innebär att politiken nu kommer behöva fatta nya beslut om kommande investeringar. Detta gjordes för att det finns behov av att hålla ner kostnaderna och minska belåningen i kommunen för att säkerställa en god ekonomi.

I den nationella budgeten finns det statsbidrag för att stärka välfärden och tre av dessa är aktuella för Sundsvall. Dessa bidrag kan ge sammanlagt 124 miljoner kronor: ett generellt statsbidrag, riktade bidrag till äldreomsorg och bidrag för kompetensförsörjning inom äldreomsorgen. Det sistnämnda ska främst gå till utbildning av undersköterskor. Peder menar att det är viktiga tillskott men att det inte innebär att beslut om att minska kostnaderna kan rivas upp.

Fråga ställs om motivering till kommande höjning av priset på seniorkortet eftersom det enligt beräkningar endast blir en ökad intäkt med ca 4 miljoner kr/år. *Peder svarar* att utgångspunkten för höjningen är att kollektivtrafiken går med ca 12 miljoner kronor i underskott. Kommunen kan inte skjuta till mer resurser och det här är ett led i hur man ska komma tillrätta med det, utan att helt behöva avveckla de subventionerade busskortet. Han menar att kommunen inte heller på lång sikt kan ha kort som inte följer den vanliga kostnadsutvecklingen.

Pensionärsrepresentanterna i KPR vill föra till protokollet att man är mycket missnöjda över det beslut som fattats om att kraftigt höja priset på seniorkorten. Man påtalar att det finns en känsla av stor besvikelse och oro över detta ute bland pensionärer i kommunen.

Fråga ställs om de inspel som KPR lämnade inför budgetprocessen, framförallt rörande minskad administration, utvärderingar och uppföljningar. (Se bilaga 1.) *Peder svarar* att i

arbetet med kostnadsreduceringar ingår det att se över administration och hur vi hanterar lokalresurserna. Det ligger kostnadsreduceringar inom ekonomi på Servicecenter och Drakfastigheter som väntas ge 130-140 miljoner i minskade kostnader. När det gäller uppföljning ska det i likhet med tidigare göras regelbundet, men med mer noggrannhet. Utifrån nämndernas verksamhetsplaner och handlingsplaner kan man följa det som händer och det ska också ske en särskild systematisk redovisning i månadsrapporter.

Ordförande Niklas menar att KPR:s inspel i budgetarbetet fortfarande kan komma att avspegla sig i nämndernas MRP:er eftersom detta arbete ännu inte är klart. Ingen politiker vill såklart besluta om att genomföra besparingar, men det är tyvärr nödvändigt i det läge kommunen befinner sig nu.

Niklas och vice ordförande Kjell föreslår att ordförande och förvaltningsdirektör i de nämnder vars verksamhet tydligast berör seniorer ska bjudas in till KPR:s nästa sammanträde. Det gäller kultur- och fritidsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och vård- och omsorgsnämnden. Då finns möjlighet att diskutera ekonomiska frågor och besparingar för respektive nämnd. I slutet av november beslutar nämnderna om sina verksamhetsplaner och i mitten av november finns färdiga förslag att ta del av.

På grund av covid-19 kommer inplanerat stormöte den 26 november inte genomföras. Niklas föreslår därför att det istället blir ett KPR-sammanträde på distans i mitten av november, under vecka 46. Niklas återkommer med sammanträdesdatum.

6 Vård- och omsorgsförvaltningen informerar: Corona-läget, prognos hemtjänst 2030

Tf. förvaltningsdirektör **Annika Backström** informerar om Covid-19 inom kommunens äldreomsorg. Det har inte rapporterats in några smittade i verksamheten under de senaste fem veckorna. Smittskyddsläkaren har vid ett möte med kommunerna informerat om att det är mycket få smittade i länet just nu. Under vecka 37 provtogs 2000 personer och av dem var 16 smittade. Det är endast 0,8% vilket visar att smittoläget är positivt just nu.

Inom verksamheterna har man noggrant loggat alla smittade vilket regionen anser är mycket bra för att man då tydligt kan följa alla smittade. Under halvåret har det varit 129 smittade äldre och 35 avlidna på kommunens äldreboenden. Ingen personal har avlidit. 12 av 26 äldreboenden har haft smitta. Hälften har alltså inte haft smitta alls. 8 av 18 hemtjänstgrupper har vårdat Covid-smittade, d v s inte heller där har en majoritet av grupperna haft smitta. Den 1 okt hävs besöksförbudet på äldreboenden och förvaltningen ska nu arbeta fram rutiner för hur säkra besök kan genomföras, t ex hur man kan erbjuda bra hygienlösningar. Det finns ingen färdig plan än och riktlinjer från Folkhälsomyndigheten inväntas.

Förvaltningen har bestämt att öppna upp för växelvård från vecka 40. Under pandemin har man försökt bistå med korttidsvård.

Fråga ställs om hur en total avstängning kan undvikas igen. *Annika svarar* att det kanske måste få vara helt stängt på ett enskilt smittat boende. Så hanteras normalt vinterkräksjuka och andra smittsamma sjukdomsutbrott på boenden.

Ekonom **Maria Strådalen** presenterar förvaltningens prognos för kommande utökning av hemtjänsttimmar 2020-2030. Prognosen baseras på antalet beräknade hemtjänsttagare.

Under 2019 var 21 600 invånare i Sundsvall 65 år och äldre. 15,9 % av dessa hade någon form av hjälp. 10,5% hade hemtjänstinsatser och 5,4% bodde på särskilt boende. I åldersspannet 85-89 år har 54,2% någon form av hjälp. 33,7% har hemtjänst (i siffrorna ingår trygghetslarm, men inte matdistribution.) och 20,5% bor på särskilt boende..

Prognos för 2020-2030: Antalet invånare 65 år och äldre kommer öka till 23 600 år 2030. Det kommer alltså bli ca 2000 fler personer som är över 65 år. Totalt sett kommer gruppen äldre öka och antalet personer i åldersspannen förskjutas så att de som är 65-79 år minskar medan åldrarna 80-84 ökar med ca 1200 personer. Det kommer i sin tur leda till att antalet som har behov av hemtjänst och av särskilt boende ökar. Kostnadskalkyl för detta är 96 miljoner kr per år. Förvaltningen föreslår att återkomma till nämnden, i samband med beslut om verksamhetsplan, med förslag hur de väntade kostnadsökningarna ska hanteras.

Fråga ställs om personalen kommer få information om prognosen. *Maria svarar* att hon tyvärr inte vet om detta kommer ske. Ordföranden Niklas berättar att prognosen är ett viktigt planeringsverktyg för nämnd och förvaltning och man behöver också fundera på vilka geografiska områden som kommer växa i framtiden.

Fråga ställs om hur personalbehovet kommer påverkas av prognosen. *Maria svarar* att personalfrågan måste hanteras framöver. Niklas förtydligar att personalkostnaderna är inräknade i kalkylen. Det finns även behov av att hitta digitala lösningar i framtiden.

7 Trafikförsörjningsprogram för färdtjänst och riksfärdtjänst

Kollektivtrafikstrateg **Helén Lundahl** och utredare **Ida Sundberg** informerar om kommunens revidering av trafikförsörjningsprogram för färdtjänst och riksfärdtjänst. Kommunfullmäktige antog 2017 det nu gällande trafikförsörjningsprogram för färdtjänst och riksfärdtjänst. I detta står det att programmet ska revideras i samband med en ny upphandling. Då nuvarande avtal löper ut 2022 och en ny upphandling ska genomföras revideras alltså dokumentet.

Enligt kollektivtrafiklagen ska varje kommun ha ett program för riktlinjer kopplat till trafikupphandling som anger omfattningen av trafiken och prissättningen för resor inom färdtjänst och riksfärdtjänst. I arbetet med revideringen identifierades delar i nu gällande program som behövde ändras eller läggas till. Bland annat behövde regelverk, prissättning och kommunens ambitionsnivå ses över. Kompletteringstrafik (anropsstyrd trafik) på landsbygd där det inte går ordinarie kollektivtrafik kommer behandlas i programmet då den även ingår i upphandlingen. Kommunen ska även göra en översyn av regelverket, vilket är ett separat dokument som senast antogs 2015.

Föreslagna förändringar: Det ska finnas tydliga mål för programmet som utgår från FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning avseende restider, kvalitet, bemötande och uppföljning. Det ska finnas grundförståelse om olika funktionsnedsättningar hos chaufförerna. Om målen finns med i trafikförsörjningsprogram kan man bygga på det i upphandlingen och få ökat tryck i de här frågorna.

I arbetet med revideringen har delar i programmet tagits bort eftersom de hör hemma i andra dokument. Detta underlättar förståelsen för var beslut fattas och vilka dokument som reglerar vad.

Helén berättar att avgiften för färdtjänstresor ska stå i proportion till gällande busstaxa. Priserna för arbetsresor med färdtjänst har inte höjts på ett tag och det är nu billigare att åka färdtjänst än med buss. Dessa avgifter ska justeras i regelverket, så även de resorna följer den vanliga prissättningen.

Programmet ska nu ut på samråd och har remitterats till KPR och funktionshindersrådet. Ärendet planeras gå upp till beslut i kommunfullmäktige i januari 2021.

Fråga ställs om hur stor kostnadsanpassningen blir för arbetsresor. Helén svarar att priserna kommer ligga i nivå med kostnaderna för busskort d v s 600-1100 kr/månad beroende på om det är stads- eller landsortstrafik.

8 Delrapport från beredning om framtidens äldreomsorg

Ordförande Niklas inleder med att berätta vilka följande personer ingår i beredningen: Niklas Säwén (S) ordförande, Jeanette Lindblom (C), Johan Nikula (S), Åsa Melander (M), Emma Almroth (KD) samt Lars Brandhammar (KPR) och Margret Bergström (KPR) som är adjungerade.

Prognosen visar behov av ca 380 nya äldreboendeplatser till 2030. Det kommer finnas behov av att tillskapa fler äldreboenden för dem med störst vårdbehov. Det finns också ett tydligt behov av fler trygghetsboenden, utöver de två som finns nu på Norra kajen och i Sidsjön. Servicehusen kommer troligen inte finnas kvar och frågan är nu vad dessa boenden ska ersättas med. Många som bott i servicehusen har varit för sjuka för den typen av boendeform. Det har också blivit färre som köar till servicehusen. De längsta köerna är till demensplatser.

Redan fattade beslut om äldreboenden är att tillskapa ca 148 nya äldreboendeplatser till 2024. Det blir ca 100 nya platser eftersom två mindre boenden också ska avvecklas. Utredning pågår även om nya platser på Kristinelund och Ljustagården.

Beredningen har landat i tre framtida boendeformer: Äldreboenden, biståndsbedömda trygghetsboenden och trygghetsboenden. De två första ska vård- och omsorgsnämnden (VON) ansvara för. Allmännyttan och privata hyresvärdar driver trygghetsboendena nu och det innebär att det finns avkastningskrav på verksamheten. Det leder till att boenden inte byggs i kommundelar utanför stan.

Niklas beskriver skillnaden mellan de olika boendeformerna. En ny typ av boendeform kan bli sk. *biståndsbedömt trygghetsboende* och denna kan komma att ersätta servicehusen på sikt. Boende ska vara över 65 år och bedöms ha behov som inte kan tillgodoses i ordinärt boende. Hemtjänst söks som vanligt och man får inte ha behov av heldygnsomvårdnad. Personen betalar för hyra och besittningsskyddet skrivs bort. Detta för att många tidigare har bott kvar lite för länge på servicehusen och lokalerna är inte anpassade för t ex dementa.

Niklas återkommer till KPR i november med information om förslag till vad som ska hända med servicehusen. VON planerar att uppdra till förvaltningen att ta fram förslag på kriterier för biståndsbedömt trygghetsboende. Nämnden kommer också föreslå att kommunfullmäktige ger uppdrag till VON att tillsammans med kommunstyrelsen, Mitthem och stadsbyggnadsnämnden ta fram en gemensam beskrivning av formen Trygghetsboende och en plan för att öka antalet i kommunen.

Margret Bergström berättar att det är intressant att vara med i arbetsprocessen. Gruppen har haft tre digitala möten med mycket bra information om bl a digitalisering och demenscentrum.

Lasse Brandhammar instämmer med Margret och anser att det är bra att få vara med tidigt i planeringsprocessen. Gruppen har diskuterat viktiga hälso- och sjukvårdsfrågor kopplat till digitalisering och även nära vård.

Niklas meddelar att gruppen återkommer till KPR november med mer information då man hunnit konkretisera en del andra frågor.

9 Volontärverksamhet i äldreomsorgen

Ordförande Niklas berättar att arbetsgruppen har arbetat fram ett förslag till utveckling av volontärverksamhet i äldreomsorgen. Lasse Brandhammar och Kjell Olofsson ingår i arbetsgruppen och de menar att det finns önskemål bland pensionärsföreningar att genomföra detta. På KPR-förmötet diskuterades det om man borde få lön för det man bidrar med, men Lasse förtydligar att det då inte är volontärverksamhet. I arbetsgruppens förslag ska kultur- och fritidsnämnden avsätta en del av verksamhetsbidraget till pensionärsorganisationer för de föreningar som bidrar med volontärer. Gruppen är också enig om att det är mycket viktigt med utbildningsinsatser för dem som ska bli volontärer.

Niklas förtydligar att volontärverksamhet inte får ersätta vanlig verksamhet. Volontärverksamheten kommer tyvärr inte kunna sjasättas nu p g a Corona-pandemin. Han föreslår att arbetsgruppens förslag lämnas över till respektive berörd nämnd.

KPR **beslutar** att lämna över förslag till utveckling av volontärverksamhet i äldreomsorgen till kultur- och fritidsnämnden och vård och omsorgsnämnden för vidare hantering.

10 Utvärdering av arbetsformer och arbetsordning för KPR

Vid KPR-sammanträdet i maj bad ordföranden pensionärsrepresentanterna att inför hösten diskutera uppläggen för sammanträdena och hur rådet fungerar. Kjell Olofsson menar att arbetsordningen kan "vässas" lite. Han upplever dock att rådet nu har större påverkansmöjligheter genom att pensionärsrepresentanter är adjungerade inom olika arbetsgrupper kopplat till VON.

Niklas uppmanar alla i pensionärsrepresentanter i rådet att skicka förslag och tankar kring arbetsordningen till KPR-politikerna inför nästa möte.

11 Övriga frågor

Seniordagen

Ordförande Niklas informerar om att den inplanerade seniordagen under 2020 ställts in på grund av Covid -19. Det är stadsbyggnadskontoret, kultur- och fritidskontoret och vård- och omsorgsförvaltningen som är arrangörer och inför en seniordag under nästa år föreslås planeringsgruppen kompletteras med tre pensionärsrepresentanter från KPR.

Pensionärsrådet **utser** följande personer att ingå i planeringsgruppen: Berit Andersson, Christer Tarberg och Wathier Svelander med Eila Nilsson som ersättare.

Statsbidrag för byggande av äldreboenden

2016 och 2019 fanns det ett statsbidrag för byggandet av äldreboenden. Fråga har ställts om kommunen nyttjat bidraget. Niklas informerar om att kravet för bidraget är att byggtiden inte överstiger två år. Eftersom kommunen hade flera byggprojekt igång samtidigt tog dessa mer än två år att genomföra. Vi ansökte om 20 miljoner men fick inte bidraget. Drakfastigheter ska ha det i beaktande inför kommande byggnationer.

Nästa KPR-sammanträde:

Datum: november 2020 (ordföranden återkommer om datum)

Tid: 09.00 – ca 11.30

Plats: Distanssammanträde

Justeras:

Niklas Säwén (S)
Ordförande

Stefan Aronson
Justerare

Caroline Grafström
Sekreterare

Sundsvall 2020-05-05 ARBETSMATERIAL EJ FÖR SPRIDNING.

Synpunkter från Pensionärsorganisationerna i Kommunala Pensionärsrådet, Sundsvall

angående Ekonomiska Planeringsförutsättningar inför Mål och resursplan 2021–2022 och med plan för 2023–2024 att reducera kommunens kostnader med 300 miljoner kronor.

Bakgrund;

Pensionärsorganisationerna inom Kommunala Pensionärsrådet i Sundsvall har givits möjlighet att ge synpunkter på förslaget från kommunen, om att minska sina kostnader med 300 miljoner kronor till 2024.

Vi har haft tillgång till det omfattande utredningsmaterial som finns omkring olika förslag från förvaltningarna att reducera sina kostnader.

Det är i det närmaste omöjligt att granska alla förslagen och vi har inriktat oss på de områden som berör oss som senior grupp i Sundsvall.

Vi har inriktat oss på "Äldreomsorgen", "Kollektivtrafiken", "Kultur- och Fritidsverksamheten", "Personalkostnader" och "Utvärdering och uppföljning".

Materialet ger oss en god bild över vilka delar i verksamheterna som man kan tänkas förändra för att nå målet om kostnadsreduceringar på 300 miljoner kronor.

Inom tre områden här nedan ger vi endast korta kommentarer, de är viktiga och oerhört angelägna ur ett kommunalt utvecklingsperspektiv.

Vi anser att skolorområdet behöver bli bättre genomlyst så att en mer rättvis kostnadsbild framkommer. Vilken roll har kommunen och vilken roll har utvecklingen av friskolorna i kommunen. Det handlar om antalet elever som om lokaler och personal. Hela skolorområdet behöver utvärderas. Ett i vårt tycke allt för "lös" och oklar skrivning.

Det andra området är kultur- och fritidsverksamheten för unga medborgare i Sundsvall. Det känns oerhört oroande att man eventuellt kommer att minska kulturaktiviteterna för denna målgrupp. (Kulturskolan

etc.) Från andra studier i såväl Sverige som andra länder vet man att kultur har en stor påverkan på en orsts tillväxt.

Det tredje området är lokaler som är en riktigt stor kostnad för kommunen, utvärdera och följ upp det reella behovet. Allt för ofta framkommer att kommunen har stora och dyra lokaler som står tomma. Vi föreslår att ett konkret uppdrag läggs på "Drakfastigheter" att genomlysna lokalbeståndet i kommunen. Vad behövs och vad behövs inte.

Är det något som Sundsvall behöver så är det tillväxt och genom att utveckla den yngre generationen med ett rikt kulturliv i alla dess former når vi framgång.

Vi stödjer i övrigt helt inriktningen på nödvändigheten av tillväxt i Sundsvall genom aktiva insatser på företagsutveckling, kultur, boende och infrastruktur.

Sammanfattning;

I Sundsvalls kommun är vi idag ca 20 procent äldre personer över 65 år, en röststark grupp och som varit med och utvecklat Sundsvalls kommunen till den det är idag.

Vi ser med stor rädsla att olika kommunala verksamheter utifrån uppkommen ekonomisk situation måste reducera sina kostnader högst väsentligt.

Det är en mängd åtgärder i nedskärningsförslaget för kommunens verksamheter, om de kommer till beslut som får stryka på foten vad gäller samhällsservice. Mycket kan få en negativ inverkan för oss äldre och vår sociala tillvaro samt psykisk- och fysisk hälsa.

Det vi inte kan bedöma på sikt är konsekvenserna av den allvarliga Coronapandemi som nu berör oss och hela världen. Vart effekterna leder är omöjligt att bedöma. Men vi ser med stor oro på pandemins effekter och konsekvenser för oss samhällsmedborgare.

Skatteintäkten till kommunen i dag är 22:59 och vi ligger därmed på 47 plats av de svenska kommunerna. Högst är 23:80 i Dorotea kommun.

Vi har svårt att se att en skattehöjning skulle förbättra läget för kommunen – denna höjning ger endast ett litet kortvarigt "andningshål" och ger kommunen en tidsfrist till vad?

Vi anser att kommunen behöver genomföra den här kraftfulla kostnadsreduceringen nu för att få en budget i bättre balans och som på sikt ger möjligheter till expansion och utveckling.

Vi sammanfattar våra synpunkter inom fem områden;

Kollektivtrafiken/snöröjning; Vi ställer oss definitivt inte bakom förslaget att höja busskortet för seniorer/barn- och ungdom till 200 kronor/månad.

Den beräknade intäktsökningen känns tveksam, med tanke på att många kommer att sluta köpa seniorekortet. Det är vad pensionärer sagt på våra månadsträffar.

Vi framhåller på det bestämdaste att Sundsvalls seniorer inte ska drabbas av höjd kostnad för månadskortet.

En höjning försämrar situationen för flera av våra grupper och kanske främst kvinnorna. Många gånger har dom varken körkort eller bil. För många seniorer kan konsekvensen bli att man tar bilen istället för bussen till olika aktiviteter/insatser. Var finns miljötänkandet genom denna förändring?

Vi vill även peka på att kommunen måste ta en mera aktiv roll i samtalen med "Din Tur" omkring turtäthet etc. Kommunen behöver vara mer proaktiv i dessa samtal.

Ett område som ligger emellan två verksamheter är "snöröjningen". Vi kräver en betydligt bättre snöröjning framöver både på vägar/gångstigar – att ta sig fram med rullator är många gånger en omöjlig uppgift. Vidare så behöver busshållplatserna hållas efter bättre när det gäller snön. I båda fallen föreligger stor halkrisk för oss seniorer. En kostnad för kommunen, samhället och inte minst ett varaktigt skada/lidande för personen.

Äldreomsorgen; För oss är detta ett prioriterat område då vi företräder denna åldersgrupp. Vi ser inte att det finns utrymme att reducera några kostnader här. Däremot ett stort behov av ständig verksamhetsutveckling och att skapa synergi effekter inom hela äldreomsorgen.

Behovet av äldreboenden i skilda former behöver stärkas. Det förslag som finns framtaget omkring " ..äldreomsorgens boenden 2020-2025"

delar vi med kommunen. Förslaget innehåller flera bra och omfattande steg för bättre äldreboenden av olika slag.

Representanter från KPR ingår som adjungerade ledamöter i en politisk grupp som formulerar "Framtidens äldreomsorg i Sundsvall" något som uppskattas – ett steg i rätt riktning.

Personalens kompetens i vid bemärkelse ska vara ett prioriterat område. En ständig verksamhetsutveckling inom äldreomsorgen är en grund för framtiden.

Samarbetet med Region Västernorrland när det gäller "Nära Vård" är en grundförutsättning för att vi ska kunna ge en god adekvat vård. (Flera kommuner ligger betydligt mera i framkant här än Sundsvall när det gäller utvecklingen av "Nära Vård")

Vi utgår från att kommunen anstränger sig ytterligare för samarbetet med Region Västernorrland om att kunna ta hem färdigbehandlade äldre personer. Här finns en stor kostnad att tjäna.

Kommunen behöver utveckla och förstärka kompetensen inom E-hälsa både när det gäller medicinsk omvårdnad som kommunikation med andra vårdgivare. Inom detta område behöver verksamheterna också utveckla och förbättra tekniken för att minska "utanförskapet" när det gäller ny teknik.

Kultur- och fritidsverksamheten; I dokument här pekar vi på kultur - och fritidsverksamhetens betydelse för oss seniorer. Allt ifrån det ekonomiska stöd som vi erhåller per medlem och lokaler till anläggningar som vi använder. Även kopplingen och stödet till bildningsorganisationerna har betydelse för att få våra verksamheter att vara livskraftiga.

Den mötesplats som finns i Kvissleby som är en "mönstermötesplats" ser vi gärna ska finnas i samtliga kommundelar. Både som samlingsplats och som utbildningsplats för t.ex teknikstöd och för att minska tekniskt "utanförskap".

Vi ser med viss rädsla att neddragningar inom detta område starkt kan påverka situationen för oss äldre.

Genom den dialog som nu förs med kommunen om att inrätta "äldreolontärer" så kan det vara en väg att minska risken för ensamhet och utanförskap för seniorer.

Vi hemställer att man från kommunen starkt beaktar Kultur- och fritidsverksamhetens stora betydelse för vår målgrupp – seniorerna.

Personalsituationen i kommunen; Det finns två stora kostnader kommunen, personal och lokaler.

I rapporten "Ekonomiska planeringsförutsättningar" syns det tydligt att kommunerna haft relativt gott om resurser och det har gett en kraftig ökning av antalet handläggare inom administration. Det kan dock finnas förklaringar till denna ökning av tjänsterna. Dock inte formulerad från Sundsvalls kommun.

Vi delar klart uppfattningen att kommunen starkt kan reducera antalet personer inom administration (administratörer, utredare och strateger)

Vi anser att det är nödvändigt att analysera kommunens organisation kring de arbetsuppgifter som utförs. Om övertalighet sker, utveckla/utbilda den personalen så de får kompetens till de arbeten där det är personalbrist.

Vi har tidigare påpekat att kommunen behöver utveckla och förbättra sin arbetsmiljö för de anställda, ökad trivsel ger ökad produktivitet. Samt en större attraktionskraft som arbetsgivare.

Uppföljning – och utvärdering; Vi anser att de skrivningar som finns omkring uppföljning och utvärdering av verksamheterna inte innehåller särskilt mycket stringens och kraft. Ska kommunen klara det uppsatta målet när det gäller kostnadsreduceringar i verksamheterna krävs betydligt bättre uppföljning.

Beskrivning/kommentarer av våra fem områden;

Äldreomsorgen;

Inom KPR har vi fått information omkring ett förslag till plan för äldreomsorgens boenden 2020–2025. Materialet ger en god bild över den framtida planeringen både när det gäller nya äldreboenden som

upprustning och förändring av befintliga. Vi har i en tidigare motion om framtida utbyggnad av särskilda boenden ställt oss bakom utbyggnadsförslaget med hänsyn till den demografiska förändring som kommer att ske i Sundsvall.

Vi kan inte nog påtala att vi ser ett stort behov av upprustning av olika boenden och att det finns en valfrihet i hur och var man vill bo.

Vi hävdar att det finns ett stort behov av ständig verksamhetsutveckling och att skapa synergier effekter mellan och inom hela äldreomsorgen. Allt för att klara uppsatta ekonomiska mål inom förvaltningen.

Då vi som KPR representanter ingår i förvaltningens - politiska arbetsgrupp omkring den *framtida äldreomsorgen* ser vi oss ha fått en större påverkans möjlighet än vanligt. Ett bra initiativ som gläder oss.

Ett område som vi ser behöver få en betydligt större plats är "välfärdsteknologin – E-tjänster" inom äldreomsorgen. Genom att mera systematiskt utbilda seniorer i ny teknik och ge denna möjlighet såväl hemma som på boenden skulle många seniorer klara sig betydligt längre och bättre i sin sociala miljö. Sundsvalls bibliotek har idag denna tjänst och den bör utvecklas till förmån för oss seniorer.

E-hälsan gör det också smidigare och lättare att kommunicera med andra vårdgivare exempelvis Region Västernorrland. Ur perspektivet "Nära Vård" ger E-Hälsa både senioren, kommunen och regionen ett betydligt bättre redskap för vårdplanering och samarbete. Många äldre kan med detta stöd slippa att ta sig mellan olika vårdinrättningar och allt kan ske från samma plats. Omsorgen för de äldre blir avsevärt bättre med E-hälsa. (Region Stockholm är ett bra exempel på detta.)

Omsorgen av de äldre både genom "hemtjänst som genom särskilda boenden" är som vi ser oerhört angeläget. Det handlar om allt ifrån själva omvårdnaden till service av olika tjänster. Omsorgen ska präglas av värdighet och respekt för den äldre. Det handlar om att kommunens personal inom äldreomsorgen ska ha rätt och lämplig kompetens för sitt uppdrag. Man ska ha förutsättningar att möta människor med annan etnicitet, sexuell läggning och annan språk bakgrund.

Omsorgen av de äldre är för oss inom pensionärsorganisationerna en prioriterad fråga på alla sätt.

Inom äldreomsorgen ska arbetsmiljön och den psykosociala miljön vara god så man orkar med sina arbetsuppgifter under dagen. Ett aktivt och

respektfullt ledarskap ska prägla verksamheten. Att vi speciellt poängterar detta är att arbetet inom äldreomsorgen kräver mycket av sin personal.

Övriga frågor

Vi tror att kommunen vinner på att fortsätta med en generös syn på stöd och hjälp till äldre. Det som idag sker genom "Coronapandemin – Covid - 19" med att äldre får stöd utan behovsbedömning tror vi är en framtid och kommunen slipper en tung och onödig administration. Sätt en åldersgräns för när hjälpen/stödet kan utgå.

Kommunen har tagit bort "Fixaren" som hjälpte äldre med enklare insatser som fönsterputs, gardinbyten etc. insatsen kostade lite och egentligen ingenting (lönebidrag och bil med driftkostnader). Kostnaden för samhället (sjukvård och rehabilitering etc.) och det besvär det blir för den äldre vid bland annat fallolyckor kan genom en "Fixartjänst" helt eller delvis undvikas. Vi tror att kommunen skulle spara pengar på att återinföra "Fixar tjänsten" igen.

Kollektivtrafiken;

Inför det kommande budgetarbetet har kommunstyrelsekontoret lämnat förslag på

- 1 Ökade intäkter med 5–7 Mkr
2. Neddragning av kollektivtrafiken med ca 11 Mkr.

Genom att höja priset på senior-och barn/ungdomskort med 100% från dagens hundralapp till 200 kr uppskattas det ske en besparing med 5–7 Mkr.

Förslaget kan inte ses som annat än ett hån mot oss pensionärer! När sker de flesta resor som en pensionär gör? Jo, under lågtrafiktid när det finns gott om plats för resenärer och utbud måste finnas. Många kommuner i Skåne och den trafik som Västtrafik bedriver, har infört gratis bussresor för pensionärer! Eskilstuna är ett annat gott exempel. Göteborg har också valt ett annat bra alternativ.

Vilka är det då bland pensionärerna som drabbas mest vid en prishöjning? Kvinnor äldre än 75 år. Många av dem har blivit änkor, saknar körkort och för vilka buss oftast är det enda transportmedlet. Många har inte heller så många yrkesverksamma år, vilket innebär att deras pension är låg. En fördubbling av priset skulle förmodligen medföra att de skulle bli mer isolerade.

Förslaget skulle förmodligen medföra en minskning av resandet med bussarna. Risken finns också att vi får flera, kanske osäkra seniorer som väljer att köra bil i stället för att ta bussen. Alltså så får en högre belastning på miljön.

Den beräknade intäktsökningen känns tveksam, med tanke på att många kommer att sluta köpa seniorkortet. Det är vad pensionärer sagt på våra månadsträffar.

Vi framhåller på det bestämdaste att Sundsvalls seniorer inte ska drabbas av höjd kostnad för månadskortet.

2. Neddragning av kollektivtrafik. Sundsvalls kommun har alltid skött planeringen av den busstrafik som sker inom kommunen trots tillkomsten av Länstrafiken och senare Din Tur. Ett skäl till detta var att få flera att åka buss så skulle trafik-och luftmiljö i Centrum förbättras. Kunskapen om behoven av kollektivtrafik har funnits inom kommunen. Ett ytterligare skäl har varit den brist på kompetens som funnits/finns hos Länstrafiken/ Din Tur. Trots detta avser kommunen att överlämna den kommande upphandlingen till Din Tur.

Sundsvalls kommun har ett stort behov av en kollektivtrafikplanerare som kan vara en stark part gentemot Din Tur.

Dagens trafik är uppbyggd för att passa såväl inbitna bussresenärer som att locka över vanebilister. Ett väl utbyggt bussystem med korta restider och korta övergångstider vid byte vid kommande busscentrum, ska attrahera även bilister att ändra transport från bil till buss.

Här finns förslag som kan vara en framkomlig väg till förändring av turtäthet inom kommunen;

- Avsluta nattrafiken på lör-söndagar 02.15 istället för att som idag avsluta 03.15. Här måste en kontroll av nuvarande resor ske och vilket behov som finns av den senare turen.
- Ersätt 15-minuterstrafiken mellan 09.00-13.30 med 20 minuters turtäthet. Det känns helt ok.

- Finns det verkligen behov att starta 10 minuters trafik 13.30 istället för 14.00 som den gör idag. Är det på grund av hur skolorna slutar eller finns någon annan orsak?
- 10 minuters trafik mellan 06.00–07.00 behövs inte. Här räcker det med 20 minuters trafik.
- En halvering av turerna på söndagar på linje 1,3 och 4 skulle innebära enbart 1 tur i timmen, vilket inte är tillräckligt.

Vid varje neddragning av busstrafik får man ett minskat resande. Det går snabbt att tappa resenärer, men det tar tid att få nya, ska kollektivtrafiken vara ett transportmedel enbart för den som inte har något alternativ eller ska den ses som ett naturligt sätt att förflytta sig inom Sundsvall?

I arbetet med de eventuella förändringar som kommer att ske med linjenätet är det viktigt att kommunen har en ledande roll. Att överlämna detta till Din Tur är en olycklig lösning. Utvecklingen av kollektivtrafiken måste styras av Sundsvalls kommun.

- Ett område som inte direkt hör hemma här är snöröjningen av vägar och busshållplatser. För att vi ska klara att ta oss fram på gångvägar/vägar krävs väl snöröjda stråt. Rullatorer har begränsade möjligheter i mycket snö. Detsamma gäller vid busshållplatser – här krävs en avsevärd förbättring enligt vårt förmenande.

Kultur och Fritidsverksamheten;

Förslag

1. Avveckla / Neddragning av bidrag till utveckling, lokaler samt anläggningar till idrott och fritidsföreningar blir förödande. Med tanke på att idag har föreningarna höga kostnader för lokaler etc. samt att de inte kan ta ut hur mycket som helst i avgifter från medlemmar.

Med ett aktivt föreningsliv bidrar vi till att ungdomar inte kommer snett i samhället och därmed bidrar föreningslivet familjen/samhället till att minska problem och extra kostnader för samhället.

För de äldre innebär det idag att Pensionärsföreningarna väldigt ofta sköter mycket som att besöka ensamboende samt äldreboenden med sina kontakter. Detta innebär att föreningarna som vi ser det måste minska på sin verksamhet om inte de ekonomiska förutsättningarna finns.

En del för att förbättra detta finns just nu i dialogen med kommunen om "Äldrevolontärer" - ett arbete som pågår och som till hösten 2020 bör komma igång.

Pensionärsorganisationerna har även ett utbildningsmaterial som heter "Tillsammans mot ensamhet" som kommer att starta under hösten 2020 allt för att fånga upp äldre ensamma personer i kommunen.

2. De neddragningar som föreslås med verksamhetsbidrag och avveckling av subventioner kommer att bli ännu ett dråpslag inom kulturens tecken för ideella föreningar.

Här måste det satsas på Mötesplatser från kommunens sida till alla kommunens orter liknande den som finns i Kvissleby, som är en mönstermötesplats.

Vi tror inte att Tonhallen, Folkets Husrörelsen, Museum, Teater kan klara sig utan stöd från kommunen. Det kommer att bli en mycket fattig kommun i kulturens tecken.

Vad gäller Medelpads arkivet och Fotoarkivets avveckling så blir det även Sundsvalls Historia som avvecklas och det tycker vi inte får ske.

3. Neddragning/avveckling av biblioteksverksamheten. Kulturmagasinet ska utvecklas med olika former av utbud samt att man i förorterna satsar ännu mer på den mobila verksamheten med sina besök. Bibliotekets roll för att minska "utanförskapet" av IT kompetens kan inte nog poängteras. Här gäller "gasa före bromsa".

4. Badens avveckling. Vi ser att baden är mycket populära och det finns ett stort behov av badgymnastik i varmt vatten för att rehabilitera sig. Det är högt tryck på Alnö- och Matforsbaden samt Friluftsbaden i City. Maland, och Kuben behöver hjälp av kommunen. Vi är medvetna om att några bad är i behov av ordentliga renoveringar/ombyggnad.

Detta behov måste avvägas mot föreningsbidraget som är mera verkningsfullt som direkt stöd till föreningarna.

Folkets Hus i Matfors borde kunna utvecklas till en mötesplats liknande den som finns i Kvissleby och det finns säkert fler tomma lokaler i kommunens ägo som skulle kunna bli Mötesplatser. (Enligt utredningen finns det många och stora/lediga lokaler inom kommunen)

5. Minskat bidrag till studieförbunden kommer att slå hårt på "fattigpensionärerna" om de ska betala en högre deltagaravgift. Man

räknar med att det i Sverige finns ca 200 000 "fattigpensionärer" – dvs de som har en väldigt låg pension och som i sin dagliga tillvaro får kämpa sig fram för att klara sin dag. Denna grupp av "seniorer" finns också i Sundsvall sorgligt nog. Vi vill poängtera att Studieförbunden gör en otrolig insats för gammal som ung i att förkovra sig i olika aktiviteter och att bryta isoleringen. En nedsättning av bidragen till Studieförbunden får negativa konsekvenser för oss seniorer.

Personalkostnader inom kommunen;

Det finns två stora kostnader i en kommun, personal och lokaler. I rapporten "Ekonomiska planeringsförutsättningar" syns det tydligt att kommunerna har haft relativt gott om resurser och det är den kraftiga ökningen av antalet handläggare inom administration. Det kan dock finnas förklaringar till detta av olika slag.

Vi delar klart uppfattningen att kommunen kan reducera antalet personer inom administration (administratörer, utredare och strateger)

Vi anser att det är nödvändigt att analysera kommunens organisation kring de arbetsuppgifter som utförs. Om övertalighet sker, utveckla/utbilda den personalen så de får kompetens till de arbeten där det är personalbrist.

Vi har tidigare påpekat att kommunen behöver utveckla och förbättra sin arbetsmiljö för de anställda, ökad trivsel ger ökad produktivitet. Samt större attraktionskraft för rekrytering av nya medarbetare inom kommunen.

Lokaler är en stor kostnad inom kommunen, utvärdera och följ upp det reella behovet. Allt för ofta framkommer att kommunen har stora och dyra lokaler som står tomma. Lägg ett konkret uppdrag på "Drakfastigheter" att genomlysna lokalbeståndet i kommunen.

Uppföljning/utvärdering;

Kommunen tar i sina handlingar upp på flera ställen vikten av uppföljning och att man bör göra flera uppföljningar/utvärderingar.

Men vi tycker att skrivningarna är alltför fria och vaga och ger verksamheterna alldeles för stor frihet.

För att få kontroll på hur underskottet om 300 miljoner utvecklas i positiv riktning är det synnerligen viktigt att den politiska ledningen mer stringent avkräver tydliga redovisningar, vad gör verksamheten, hur går det, varför går det inte etc.

Utan en verkningsfull uppföljning kommer inte det uppsatta målet om en kostnadsreducering på 300 miljoner att uppnås till 2024.

För Kommunala Pensionärsrådet i Sundsvall

Kjell Olofsson, PRO

Aagoth Lögdahl, PRO

Wathier Svelander, SPF

Lars Brandhammar, SPF